

УДК 349.3

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.2.35>

**ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 14.07.2025 № 821
ТА ВІД 17.09.2025 № 1152 ЯК ІНСТРУМЕНТ ЧИ БАР'ЄР
ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДУ
ЩОДО ПРИЗНАЧЕННЯ І ПЕРЕРАХУНКУ ПЕНСІЙ**

Хомич І.О.,
*аспірант четвертого року навчання
відділу проблем цивільного,
трудового та підприємницького права
Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України
ORCID: 0009-0001-0822-2084*

Хомич І.О. Постанови Кабінету Міністрів України від 14.07.2025 № 821 та від 17.09.2025 № 1152 як інструмент чи бар'єр у виконанні судових рішень щодо призначення та перерахунку пенсій.

Стаття присвячена дослідженню проблеми системного невиконання судових рішень у спорах щодо призначення та перерахунку пенсій в Україні, що є прямим порушенням як конституційних гарантій права на судовий захист (ст. 129-1), так і міжнародних зобов'язань держави згідно зі ст. 6 Конвенції про захист прав людини. Ця проблематика набуває особливої гостроти в контексті використання підзаконної нормотворчості Кабінету Міністрів України як ключового механізму, за допомогою якого органи Пенсійного фонду України (ПФУ) фактично блокують виконання судових рішень, що набрали законної сили. Предметом дослідження є комплексний аналіз змісту та правових наслідків прийняття Постанови КМУ від 14.07.2025 № 821 «Про затвердження Порядку здійснення з бюджету Пенсійного фонду України видатків на виплату пенсій, призначених (перерахованих) на виконання судових рішень» та Постанови КМУ від 17.09.2025 № 1152, якою затверджено бюджет ПФУ на 2025 рік. У статті проаналізовано правову природу запровадженого зазначеними постановами особливого порядку фінансування пенсій, призначених або перерахованих на виконання судових рішень, у тому числі в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Обґрунтовано, що виокремлення так званих «перерахованих пенсій за рішенням суду» в окрему категорію виплат та встановлення пропорційного механізму їх фінансування фактично призводить до створення штучних «бюджетних черг» і відтермінування виконання судових рішень на невизначений строк. Встановлено, що таке регулювання прямо суперечить нормам Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ст. 47), який встановлює щомісячну виплату пенсії у повному обсязі та не передбачає іншого порядку виплати для пенсій, перерахованих на виконання рішень суду. Обґрунтовано, що Уряд, запроваджуючи власний порядок виконання, вийшов за межі делегованих йому повноважень, порушив принцип ієрархії нормативно-правових актів та нівелював конституційний принцип обов'язковості судового рішення. Запропонований Урядом механізм призводить до правової дискримінації пенсіонерів, оскільки створює два види пенсій. На прикладі скасованої Постанови КМУ № 649 продемонстровано системний характер спроб виконавчої влади обмежити чи модифікувати виконання судових рішень у пенсійних спорах шляхом підзаконного регулювання. Зроблено висновок про наявність глибокої дисфункції у механізмі взаємодії гілок влади та підкреслено необхідність посилення судового контролю за відповідністю актів КМУ законам та Конституції України.

Ключові слова: пенсія, право на пенсію, солідарна система, виконання судових рішень, перерахунок пенсії, постанова КМУ № 821, постанова КМУ № 1152, верховенство права, ієрархія нормативно-правових актів, обов'язковість судового рішення.

Khomych I.O. Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 821 of 14 July 2025 and No. 1152 of 17 September 2025 as an instrument or a barrier to the enforcement of court decisions on the award and recalculation of pensions.

The article is dedicated to investigating the problem of systemic non-execution of court decisions in disputes regarding the award and recalculation of pensions in Ukraine, which constitutes a direct violation of both the constitutional guarantees of the right to judicial protection (Art. 129-1) and the international obligations of the state under Art. 6 of the European Convention on Human Rights. This issue gains particular urgency in the context of the use of subordinate rulemaking by the Cabinet of Ministers of Ukraine as a key mechanism by which the Pension Fund of Ukraine (PFU) effectively blocks the enforcement of final court decisions. The subject of the study is a comprehensive analysis of the content and legal consequences of the adoption of CMU Resolution No. 821 of 14 July 2025 «On Approval of the Procedure for Expenditures from the Budget of the Pension Fund of Ukraine for the Payment of Pensions Awarded (Recalculated) in Execution of Court Decisions» and CMU Resolution No. 1152 of 17 September 2025, which approved the PFU budget for 2025. The article analyzes the legal nature of the special procedure for financing pensions, awarded or recalculated in execution of court decisions, introduced by these resolutions, including within the mandatory state pension insurance solidarity system. It is substantiated that the segregation of the so-called «pensions recalculated by court decision» into a separate category of payments and the establishment of a proportional financing mechanism for them effectively leads to the creation of artificial «budget queues» and the deferral of court decisions for an indefinite period. It is established that such regulation directly contradicts the norms of the Law of Ukraine «On Compulsory State Pension Insurance» (Art. 47), which establishes the monthly payment of the pension in full and does not foresee any other payment procedure for pensions recalculated in execution of court decisions. It is proven that the Government, by introducing its own enforcement procedure, exceeded its delegated powers, violated the principle of the hierarchy of normative legal acts, and undermined the constitutional principle of the binding nature of court decisions. The mechanism proposed by the Government leads to the legal discrimination of pensioners by creating two types of pensions. The example of the canceled CMU Resolution No. 649 demonstrates the systemic nature of attempts by the executive branch to limit or modify the execution of court decisions in pension disputes through subordinate regulation. The conclusion is drawn about the existence of a deep dysfunction in the mechanism of interaction between the branches of government, and the necessity to strengthen judicial control over the compliance of CMU acts with the laws and the Constitution of Ukraine is emphasized..

Key words: pension, right to pension, execution of court decisions, pension recalculation, CMU Resolution No. 821, CMU Resolution No. 1152, rule of law, hierarchy of normative legal acts, binding nature of court decisions.

Постановка проблеми. Системне невиконання судових рішень у спорах щодо призначення та перерахунку пенсій залишається однією з найгостріших проблем у сфері соціального захисту в Україні. Обов'язковість виконання остаточного судового рішення є невід'ємною складовою права особи на судовий захист та права на справедливий суд, що гарантується як Конституцією України (ст. 129-1), так і Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод (ст. 6). Особливої ваги ця проблема набуває в контексті прийняття Кабінетом Міністрів України підзаконних нормативно-правових актів, які органи Пенсійного фонду України (далі – ПФУ) використовують як підставу для відмови у виконанні рішень суду, що набрали законної сили. Аналіз постанов КМУ від 14 липня 2025 р. № 821 та від 17 вересня 2025 р. № 1152 дозволяє предметно дослідити механізми такого блокування. Ця практика не лише порушує право особи на справедливий суд, а й підриває фундаментальні конституційні принципи верховенства права та поділу влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика реалізації права на пенсійне забезпечення та виконання судових рішень у соціальних спорах неодноразово ставала предметом наукових досліджень. Вагомий внесок у розробку теоретичних та практичних аспектів права соціального забезпечення зробили такі науковці, як В.М. Андріїв, Н.Б. Болотіна, М.І. Іншин, В.Л. Костюк, П.Д. Пилипенко, С.М. Прилипка, С.М. Синчук, О.В. Тищенко, Г.А. Трунова, Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишева, М.М. Шумило, Л.П. Шумна, О.М. Ярошенко та ін. Зокрема, питання фінансового забезпечення пенсійних виплат та дефіциту бюджету ПФУ досліджувалися у працях М.П. Кучерявенка, Я.В. Лазура, Б.І. Сташківа, Ф.О. Ярошенка. Аспекти адміністративно-правового захисту соціальних прав та відповідальності за невиконання судових рішень аналізувалися В.Б. Авер'я-

новим, І.С. Басовою, Я.О. Берназюком, Н.Є. Блажівською, А.А. Єзерова, Н.В. Коваленко, В.Л. Ортинського, К.Р. Резворович. Водночас, незважаючи на значну кількість праць, саме аналіз конкретних підзаконних актів Уряду як інструментів блокування судових рішень у пенсійних спорах, особливо в контексті новітніх Постанов КМУ № 821 та № 1152, ще не отримав належного комплексного висвітлення в науковій літературі, що і визначає актуальність даної статті. Наукова новизна полягає у вперше здійсненому комплексному аналізі впливу постанов КМУ № 821 та № 1152 на механізм виконання судових рішень у пенсійних спорах та в обґрунтуванні їхньої невідповідності принципам ієрархії нормативно-правових актів і конституційним гарантіям права на судовий захист.

Метою статті є проаналізувати вплив постанов КМУ від 14.07.2025 № 821 та від 17.09.2025 № 1152 на процес виконання судових рішень у пенсійних спорах та довести, що така практика є проявом системного порушення ієрархії нормативно-правових актів та конституційних прав громадян.

Виклад основного матеріалу дослідження. Право громадян на належне пенсійне забезпечення та його перерахунок гарантується Конституцією України та низкою законів України, які мають вищу юридичну силу порівняно з актами Уряду. Суди, керуючись нормами цих законів, ухвалюють рішення на користь пенсіонерів, зобов'язуючи органи ПФУ здійснити відповідні нарахування. Однак на етапі виконання цих рішень виникає правова перешкода, створена в тому числі актами виконавчої влади.

Починаючи з 2018 року в бюджеті ПФУ, який щорічно затверджується Урядом, виокремлюються видатки за рахунок коштів Державного бюджету України на погашення заборгованості з пенсійних виплат (щомісячного довічного грошового утримання) за рішеннями суду. В 2018 на ці цілі було виділено 50 млн грн, 2019 – 100 млн грн, 2020 – 200 млн грн, 2021 – 360 млн грн, 2022 – 360 млн грн, 2023 – 360 млн грн, 2024 – 500 млн грн.

До липня 2025 року рішення судів щодо пенсій в солідарній системі виконувались територіальними управліннями Пенсійного фонду належним чином: виплачувалась пенсія в новому розмірі і вся сума нарахованої пенсії за минулий період. Тобто до цього часу проблеми виконання рішень судів щодо пенсійних виплат стосувались лише пенсій, виплати яких фінансуються з державного бюджету.

Постановою КМУ від 14 липня 2025 р. № 821 затверджено Порядок здійснення з бюджету Пенсійного фонду видатків на виплату пенсій (щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці), призначених чи перерахованих на виконання судових рішень (далі – Порядок) [1]. Зазначений Порядок Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України представлений як такий, що запроваджує чіткий та прозорий підхід до виплат за судовими рішеннями для всіх пенсіонерів, мовляв до його прийняття не існувало єдиного підходу, за яким держава здійснює виплати за рішеннями судів, і саме це на думку Мінсоцполітики було однією з причин того, що загальна сума боргу Пенсійного фонду перед отримувачами пенсій, виплати по яким фінансуються з коштів державного бюджету, на липень 2025 року складала 85 млрд грн [2].

На наше переконання, затримка з виконанням судових рішень в частині ретроспективних виплат (нарахованих сум пенсій за минулі періоди) зумовлена в першу чергу неналежним фінансуванням відповідних видатків в щорічному бюджеті ПФУ.

Єдиний позитивний момент від прийнятої постанови, який можна відзначити, це запровадження електронного обліку всіх судових рішень. Агрегована та знеособлена інформація про вид пенсії, суму до виплати та джерела фінансування щомісяця розміщується у загальному доступі на веб-порталі ПФУ, а також в особистому кабінеті стягувача. На нашу думку, така статистична інформація буде в майбутньому корисною для пошуку можливих шляхів вирішення проблеми з тривалим невиконанням судових рішень у пенсійних спорах.

Відповідно до нового Порядку, в бюджеті ПФУ видатки на судові рішення будуть виокремлені, залежно від джерела фінансування пенсій: виплати, які мають здійснюватись за рахунок коштів державного бюджету, оскільки стосуються пенсій, які виплачуються саме за рахунок коштів держбюджету, та виплати, джерелом погашення яких є страхові пенсійні внески. До цього в бюджеті ПФУ були виокремлені лише видатки на погашення заборгованості з пенсійних виплат (щомісячного довічного грошового утримання) за рішеннями суду, фінансування яких здійснюється за рахунок коштів держбюджету. Віднині це стосується і пенсій в солідарній системі. Як вже було зазначено вище, таке виокремлення призвело до накопичення ПФУ загального боргу перед пенсі-

онерами в сумі більше 85 млрд грн. Зазначена заборгованість складається з нарахованих сум пенсії за період, що передує даті набрання законної сили рішеннями суду. Фінансування видатків на поточні виплати перерахованих пенсій за такими рішеннями суду здійснювалось пенсійним фондом в повному обсязі. Тобто проблеми з виконанням судових рішень стосувались лише так званої заборгованості, яка була нарахована за період виплат до набрання законної сили рішенням суду.

Натомість затверджений Урядом Порядок також виокремлює видатки на виплату перерахованих пенсій за такими рішеннями суду, після набрання ними законної сили. Такі виплати будуть здійснюються за окремими напрямками, передбаченими в бюджеті Пенсійного фонду на таку мету, за джерелами виплати відповідних сум, визначених законодавством.

Порівняємо правове регулювання порядку виплати пенсій, призначених або нарахованих на виконання судових рішень, до затвердження Порядку та після. До 14 липня 2025 року пенсії в солідарній системі, які були призначені та/або перераховані на підставі рішення суду, виплачувались Пенсійним фондом в повному обсязі та без затримки: здійснювались поточні виплати перерахованих на виконання судових рішень пенсій, так і донарахованих за рішеннями судів сум за попередні періоди. Рішення судів про призначення та/або перерахунок пенсій, які виплачуються за рахунок коштів державного бюджету, виконувались наступним чином: поточні виплати призначених та/або перерахованих пенсій здійснювались в повному обсязі та без затримки, донараховані за рішеннями судів суми за попередні періоди включались в заборгованість та виплачувались з виокремлених видатків в бюджеті Пенсійного фонду України в порядку черговості.

Після 14 липня 2025 року введено єдиний порядок виплат призначених або нарахованих на виконання судових рішень пенсій як в солідарній системі, так і тих, які виплачуються за рахунок коштів держбюджету. І поточні виплати перерахованих на виконання судових рішень пенсій, і донараховані за рішеннями судів сум за попередні періоди (т. зв. ретроспективні судові рішення) здійснюватимуться щомісяця пропорційно до коштів, визначених (виокремлених) в бюджеті Пенсійного фонду, у розрізі зобов'язань державного бюджету і страхових коштів.

Постановою КМУ від 17 вересня 2025 р. № 1152 було затверджено бюджет Пенсійного фонду України, в якому з урахуванням положень Постанови КМУ № 821 було виокремлено видатки на виплату перерахованих пенсій на виконання рішень суду [3]. По суті, даними постановами вперше запроваджується механізм відтермінування або поетапної виплати заборгованості, що утворилася внаслідок перерахунку пенсії за рішенням суду в солідарній системі. Подібні механізми, що створюють так звані «бюджетні черги», використовуються як формальний привід для затягування виконання судових рішень на невизначений термін. Така практика є формою прихованого невиконання рішення суду, що прямо суперечить практиці Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), який неодноразово вказував на системність проблеми в Україні (зокрема, у пілотних справах «Іванов проти України» та «Бурмич проти України»). Таким чином, створюється ситуація, коли орган виконавчої влади (ПФУ) фактично ставить підзаконний акт (постанову КМУ) вище за норми закону та обов'язкове судове рішення, що є порушенням ст. 129-1 Конституції України.

Варто зазначити, що до липня 2025 року фінансування видатків на виплату сум пенсій в солідарній системі, призначених та нарахованих на виконання судових рішень, здійснювалось Пенсійним фондом в повному обсязі, що не призводило до дефіциту коштів. Навпаки, з тексту Постанови КМУ від 17 вересня 2025 р. № 1152 вбачається, що на початок 2025 року залишок коштів на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування становив 1 781 074,50 грн [3]. Тому запровадження окремого порядку здійснення з бюджету Пенсійного фонду видатків на виплату пенсій в солідарній системі, призначених чи перерахованих на виконання судових рішень, зумовлене не обмеженим фінансовим ресурсом Пенсійного фонду, а іншими, не доведеними до громадськості мотивами. Одним з таких мотивів може бути намагання виконавчої гілки влади «зупинити» безкінечний потік звернень громадян в адміністративні суди з позовами щодо належного перерахунку пенсій. Дійсно, охочих судитись стане набагато менше, якщо після набрання рішенням законної сили територіальні управління Пенсійного фонду не будуть виплачувати перераховані суми пенсії, посилаючись на відсутність коштів на ці цілі.

Звертаємо увагу, що Постановою КМУ № 821 жодним чином не визначено критеріїв, якими мають керуватись учасники розроблення та затвердження бюджету Пенсійного фонду України при визначенні суми видатків на виплату пенсій на виконання судових рішень. Нічого про це не зазначено і в Порядку розроблення, затвердження та виконання бюджету Пенсійного фонду України, затвердженого Постановою правління Пенсійного фонду України від 31.08.2009 № 21-2 [4].

Відповідно до підпункту 4 пункту 4 Положення про Пенсійний фонд України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2014 р. № 280, Пенсійний фонд України відповідно до покладених на нього завдань з-поміж іншого розробляє проект бюджету Пенсійного фонду України та подає його Міністрові соціальної політики для внесення в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України [5]. На нашу думку, відсутність чітких правових положень щодо проходження стадій процесу складання, розгляду та затвердження бюджету Пенсійного фонду є серйозним ризиком для ефективного виконання покладених на Пенсійний фонд завдань, зокрема, в частині здійснення ефективного розподілу фінансових ресурсів для пенсійного забезпечення та забезпечення своєчасного та у повному обсязі фінансування виплати пенсій.

В бюджеті Пенсійного фонду України на 2025 рік серед видатків виокремлено 250 млн грн на погашення заборгованості з виплати пенсій на виконання ретроспективних судових рішень та 250 млн грн на виплату пенсій в солідарній системі, перерахованих на виконання рішень суду. Тобто загальна сума, яка виділена на пенсійні виплати в солідарній системі на підставі судових рішень, становить 500 млн грн, що складає 0,079 % від всіх видатків (632 115 611,80 грн). Чому саме таку суму було виділено, не зрозуміло. Відсутність прозорого та чіткого порядку визначення суми видатків на виплату пенсій, перерахованих на підставі судових рішень, ставить під загрозу належне виконання судових рішень, яке може бути зумовлене недостатнім фінансуванням з боку Пенсійного фонду.

Порядком вводиться таке поняття як «перераховані пенсії за рішенням суду» – сума пенсії або щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці, визначена як різниця між розміром призначеної/перерахованої на виконання судового рішення суми виплати та визначеним органом Пенсійного фонду України розміром, з урахуванням положень нормативно-правових актів. Необхідність введення цього поняття зумовлена тим, що виплата «перерахованих пенсій за рішенням суду» буде здійснюватись в іншому порядку, ніж пенсія, розмір якої визначений органом Пенсійного фонду України з урахуванням положень нормативно-правових актів.

На нашу думку, в даному випадку Уряд поза межами своїх повноважень та без будь-яких правових підстав відніс зазначену різницю між розмірами пенсії до інших виплат, ніж пенсія в розумінні цього терміну відповідно до статті 1 Закону № 1058, відповідно до якої «пенсія – щомісячна пенсійна виплата в солідарній системі...» [6]. Варто зазначити, що ця «різниця» утворилась у зв'язку з попередньою протиправною поведінкою пенсійного органу, що виразилась у відмові провести належний перерахунок пенсії людині, а суд захистив порушене право на належний розмір пенсії.

Слід також звернути увагу, що Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV (далі – Закон № 1058-IV) не встановлено жодного іншого порядку для виплат пенсій, перерахованих чи призначених на виконання рішень суду. Відповідно до частини 1 статті 47 Закону № 1058-IV пенсія виплачується щомісяця, у строк не пізніше 25 числа місяця, за який виплачується пенсія. Законом надано Кабінету Міністрів України право встановлювати інший порядок виплати пенсії лише на час тимчасового проживання за кордоном (стаття 47-1) [6]. Закон не виокремлює пенсію, призначену чи перераховану на виконання судового рішення, від пенсії, визначеної органами Пенсійного фонду України відповідно до чинних нормативно-правових актів. Таким чином, Порядок не узгоджується з нормами Закону № 1058-IV та суперечить йому. Кабінет Міністрів України фактично запровадив інший порядок виконання судових рішень, боржниками за якими є органи ПФУ, ніж той, що передбачений законодавством України, що призводить до обмеження прав громадян на належний соціальний захист.

У результаті запровадження цього Порядку фактично склалася ситуація, за якої з'явилися два види пенсій: пенсія, розмір якої обчислений органами ПФУ, та пенсія, нарахована на виконання судового рішення. Виплата першої здійснюється у повному обсязі, тоді як фінансування виплат за судовими рішеннями залежить від рішень суб'єктів, відповідальних за формування та затвердження бюджету ПФУ. Таким чином, виконавча влада на власний розсуд, без належного законодавчого регулювання, визначає обсяг і строки виконання судових рішень, фактично вирішуючи – виконувати їх чи ні. Це суперечить Конституції України, зокрема принципу поділу влади (стаття 6) та принципу обов'язковості судового рішення (статті 129 і 129-1).

Це не перша спроба Кабінету Міністрів України встановити особливий порядок виконання судових рішень в пенсійних спорах. У серпні 2018 року постановою Кабінету Міністрів України

№ 649 було затверджено «Порядок погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду» [8], який визначає механізм погашення заборгованості за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті Пенсійному фонду України на цю мету. Окрім того, постановою Правління Пенсійного фонду України від 26 вересня 2018 р. № 20-1 затверджено «Порядок ведення обліку рішень суду у реєстрі рішень, виконання яких здійснюється за окремою бюджетною програмою» [7]. Разом з тим, рішенням Окружного адміністративного суду м. Києва від 12 листопада 2019 року у справі № 640/5248/19, яке було залишено без змін судами апеляційної та касаційної інстанцій, визнано протиправним та скасовано зазначену Постанову КМУ №649 [9]. Суди дійшли висновку, що питання, врегульовані спірним Порядком, не належать до повноважень Кабінету Міністрів України та мають регулюватися на законодавчому рівні або, принаймні, бути прямо делеговані Уряду відповідним законом.

Висновки. Проведений аналіз демонструє, що Постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2025 р. № 821 та від 17 вересня 2025 р. № 1152 є класичними прикладами підзаконної нормотворчості, яка виступає не інструментом реалізації законів, а штучною та протиправною правовою перешкодою для виконання судових рішень у пенсійних спорах.

Запроваджений Порядком механізм розподілу коштів та виділення «перерахованих пенсій за рішенням суду» в окрему категорію виплат не узгоджується з нормами Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування». Закон не виокремлює пенсію, призначену чи перераховану на виконання судового рішення, від пенсії, визначеної органами ПФУ, і встановлює єдиний порядок щомісячної виплати (ст. 47). Спроба Уряду класифікувати різницю в розмірі пенсії як іншу виплату, ніж пенсія, є юридичною фікцією. Таким чином, Кабінет Міністрів України, запроваджуючи власний порядок виконання судових рішень, вийшов за межі своїх повноважень та порушив конституційний принцип обов’язковості судового рішення (статті 129, 129-1 Конституції України).

Постанови № 821 та № 1152 фактично створили два види пенсій: пенсію, що добровільно нарахована ПФУ (виплачується у повному обсязі), та пенсію, нараховану на виконання судового рішення (фінансування залежить від виокремлення бюджетних асигнувань). Це призводить до правової дискримінації пенсіонерів, які змушені були захищати своє право в суді, та нівелює роль судової влади. Механізм пропорційної виплати створює штучні «бюджетні черги» і є формою прихованого невиконання судового рішення, що прямо суперечить прецедентній практиці Європейського суду з прав людини.

Впровадження нового Порядку в солідарній системі не було зумовлене обмеженням фінансовим ресурсом Пенсійного фонду, оскільки на початок 2025 року був зафіксований залишок коштів. Натомість, найімовірнішим мотивом є адміністративне блокування та «зупинення» потоку судових звернень громадян щодо належного перерахунку пенсій. Непрозорість у визначенні суми видатків на ці цілі (загальна сума становить лише 0,079% від усіх видатків ПФУ на 2025 рік) свідчить про свідоме обмеження фінансування.

Вирішення проблеми вимагає демонтажу неправомірного механізму фінансування пенсійних виплат, створеного Урядом. Це, у свою чергу, вимагає посилення судового контролю за відповідністю актів КМУ Конституції та законам, як це вже було продемонстровано скасуванням Постанови КМУ № 649. Забезпечення належного виконання рішень суду є не лише питанням соціального захисту, але й критерієм ефективності держави та гарантією верховенства права в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Порядку здійснення з бюджету Пенсійного фонду України видатків на виплату пенсій (щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці), призначених (перерахованих) на виконання судових рішень: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 липня 2025 р. № 821. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2025-%D0%BF#Text>.
2. Уряд визначив чіткий та прозорий підхід до виплат за судовими рішеннями для всіх пенсіонерів. *Міністерство соціальної політики, сім’ї та єдності України*. URL: <https://www.google.com/search?q=https://www.msp.gov.ua/press-center/news/uryad-vyznachyv-chitkyy-ta-prozoryy-pidkhyd-do-vyplat-za-sudovymy-rishennyamy-dlya-vsikh-ensioneriv> (дата звернення: 23.10.2025).

3. Деякі питання бюджету Пенсійного фонду України на 2025 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2025 р. № 1152. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1152-2025-%D0%BF#Text>.
4. Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та виконання бюджету Пенсійного фонду України: Постанова Правління Пенсійного фонду України від 31.08.2009 № 21-2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0897-09#Text>.
5. Про затвердження Положення про Пенсійний фонд України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 липня 2014 р. № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-%D0%BF#Text>.
6. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
7. Про затвердження Порядку ведення обліку рішень суду у реєстрі рішень, виконання яких здійснюється за окремою бюджетною програмою: постанова Правління Пенсійного фонду України від 26.09.2018 № 20-1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1189-18>.
8. Питання погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 649. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2018-%D0%BF#n11>.
9. Постанова Верховного Суду від 26 травня 2021 року у справі № 640/5248/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97186388> (дата звернення: 23.10.2025).